

การเลี้ยงไก่ไข่ไทยกรมปศุสัตว์

1. ความเป็นมาของไก่ไข่ไทยกรมปศุสัตว์

ประเทศไทยเริ่มมีการเลี้ยงไก่ไข่ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2467 โดยมีหม่อมเจ้าสิทธิพร กฤษดากร เป็นผู้ริเริ่มการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อเป็นการค้า ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ และเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ได้ร่วมมือกันทดลองเลี้ยงไก่ไข่พันธุ์ต่างๆ จนได้มีการประกวดไก่ไข่ครั้งแรก และปีพ.ศ.2492 ได้ส่งไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์เรด จากประเทศสหรัฐอเมริกา และพันธุ์ออสตราลอปจากประเทศออสเตรเลีย เข้ามาทดลองเลี้ยงและส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงเป็นอาชีพ ต่อมา พ.ศ. 2494-2495 ประเทศไทยได้เริ่มเลี้ยงไก่ไข่ลูกผสม เพื่อให้ได้ไก่ไข่ที่ให้ไข่ดกและทนต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ของประเทศไทย ได้กลายเป็นอาชีพที่สำคัญอีกอาชีพหนึ่งของคนไทย ในปี 2550 มีเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่จำนวน 17,398 ครัวเรือน มีไก่ไข่ทั้งสิ้น 49,473,015 ตัว แต่เนื่องจากประเทศไทยไม่มีพันธุ์ไก่ไข่ที่เป็นพันธุ์ของประเทศไทยเอง จึงต้องนำเข้าลูกไก่พันธุ์ (Parent Stock) จากต่างประเทศ ซึ่งในปี 2550 ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินเพื่อนำเข้าลูกไก่พันธุ์ 82,117,116 ล้านบาท กรมปศุสัตว์ และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) ได้เล็งเห็นความจำเป็นในการพัฒนาพันธุ์ไก่ไข่ของประเทศไทย เพื่อช่วยลดการสูญเสียดุลย์การค้า และเพื่อให้ได้ไก่ไข่ที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย อีกทั้งสามารถใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้ จึงได้ดำเนิน “โครงการปรับปรุงพันธุ์ไก่ไข่เพื่อทดแทนการนำเข้า” ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะทำให้ได้ไก่ไข่พันธุ์ใหม่ของประเทศไทยมาใช้ภายในประเทศ และทดแทนการนำเข้าพันธุ์ไก่ไข่บางส่วน โครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2546 – 2550 เมื่อสิ้นสุดโครงการสามารถสร้างไก่ไข่พันธุ์หลักหรือไก่ไข่ปู่ย่าพันธุ์ (Grand Parent, GP) ได้จำนวน 4 สาย คือ A, B, C และ D พันธุ์ A เป็นพันธุ์ที่พัฒนามาจากพันธุ์โรดไอแลนด์เรดที่กรมปศุสัตว์วิจัยและพัฒนาให้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมไทยมากกว่า 50 ปี พันธุ์ C เป็นพันธุ์ใหม่ที่กรมปศุสัตว์วิจัยได้เมื่อปี 2535 ซึ่งมีต้นพันธุ์มาจากไก่พันธุ์บาร์พลีมัธร็อก ที่กรมปศุสัตว์นำเข้ามาขยายพันธุ์ควบคู่ไปกับพันธุ์โรดไอแลนด์เรด ทั้งพันธุ์ A และ C เลี้ยงง่าย ด้านทานโรคต่างๆ ไปของไก่ได้ดี เพราะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมไทยมาอย่างยาวนาน การใช้ประโยชน์โดยการนำพันธุ์ A เพศผู้ผสมข้ามกับพันธุ์ C ได้พันธุ์ไก่ไข่เรียกชื่อว่า AC หรือ “ปศุสัตว์1” ส่วนพ่อAและแม่Cเราเรียกว่าพันธุ์ขยาย (Parent Stock, PS)

สำหรับพันธุ์หลัก B และ D โครงการได้วิจัยต่อยอดจากสายพันธุ์ A และ C ให้มีความสามารถให้ผลผลิตสูงเทียบเท่าไก่สายพันธุ์ต่างประเทศ เหมาะที่จะเลี้ยงในเชิงอุตสาหกรรม คือเป็นไก่ตัวเล็กแต่ไข่ดก กินอาหารน้อยและไข่ฟองใหญ่ สีเปลือกเข้มเป็น ด้านทานโรคอัตราการตายต่ำ โดยการเพิ่มยีนที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตให้มีความถี่สูงขึ้น สำหรับการให้ประโยชน์โดยนำพันธุ์ B เพศผู้ผสมข้ามกับพันธุ์ D ได้พันธุ์ไก่ไข่เรียกชื่อว่า BD หรือ “ไทยบราว” ส่วนพ่อ B และแม่ D เราเรียกว่าพันธุ์ขยาย (Parent Stock, PS)

ไก่ไข่พันธุ์ AC และ BD เหมาะที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยเลี้ยงในชนบท เพราะไข่ดก เลี้ยงง่าย ทนทาน ต่อสภาพการเลี้ยงดูแบบง่ายๆ สามารถใช้อาหารผลิตในท้องถิ่นได้ดี และเสริมด้วยหญ้าสดหรือพืชสดเช่น ผักตบชวาเป็นต้น อัตราการตายต่ำกว่า 10 % ต่อปี พันธุ์ AC เมื่อปลดระวางตัวจะใหญ่น้ำหนักเฉลี่ย 2,300 กรัม ขายเป็นไก่แกงได้ราคาดี โดยเฉพาะตลาดในชนบท ส่วน BD น้ำหนักตัวเฉลี่ย 1,900 กรัม/ตัว เมื่ออายุปลดระวาง 72 สัปดาห์

2. โรงเรือนในการเลี้ยงไก่ไข่

การจัดสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่เพื่อการกักกัน ต้องสร้างให้โรงเรือนถูกแบบ แข็งแรง ทนทาน และสามารถให้แสงไก่ได้นานปี ผู้เลี้ยงไก่จะต้องสร้างโรงเรือนให้ถูกต้องตามมาตรฐาน เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย โรงเรือนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ป้องกันแดด ลม และฝนได้ดี
2. แข็งแรง ทนทาน ป้องกันศัตรูของไก่ไข่ต่างๆได้ เช่น นก หนู แมว สุนัข
3. รักษาความสะอาดได้ง่าย
4. ควรห่างจากชุมชนพอสมควร และไม่ควรอยู่ทางต้นลมของบ้าน เพราะกลิ่นขี้ไก่จะไปรบกวนได้
5. ควรเป็นแบบที่สร้างง่าย ราคาถูก ใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น
6. หากมีโรงเรือนไก่ไข่หลายหลัง ไม่ควรสร้างให้เป็นเรือนแฝด ควรเว้นระยะห่างของแต่ละโรงเรือนไม่น้อยกว่า 10 เมตร เพื่อให้มีการระบายอากาศ ความชื้นได้ดี และช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคด้วย

รูปแบบของโรงเรือนไก่ไข่

ลักษณะและการจัดสร้างโรงเรือนเพื่อใช้เลี้ยงไก่ไข่มีหลายรูปแบบ การจะสร้างแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์รูปแบบของการเลี้ยง ความยากง่าย ทุน และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างโรงเรือน โดยทั่วไปโรงเรือนไก่ไข่ของประเทศไทยมีรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. แบบเพิงหมาแหงน เป็นโรงเรือนที่สร้างง่ายที่สุด เพราะไม่สลับซับซ้อน ลงทุนน้อย แต่มีข้อเสียคือ ถ้าหันหน้าโรงเรือนเข้าในแนวทางของลมมรสุม ฝนจะสาดเข้าไปในโรงเรือนได้ โรงเรือนแบบนี้มีความทนทานน้อย
2. แบบหน้าจั่วชั้นเดียว จะสร้างยากกว่าแบบเพิงหมาแหงน เพราะมีความประณีตในการก่อสร้างมากขึ้น ดังนั้น ค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าแรงงานในการก่อสร้างจะสูงกว่าแบบแรก แต่โรงเรือนแบบหน้าจั่วชั้นเดียวสามารถป้องกันแดด ฝน ได้ดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน และมีความทนทานมากกว่า
3. แบบหน้าจั่วสองชั้น ลักษณะโรงเรือนแบบนี้จะสร้างยากกว่า 2 แบบแรก แต่มีข้อดีคือ อากาศในโรงเรือนแบบนี้จะเย็นกว่า ทั้งนี้เพราะโรงเรือนแบบจั่วสองชั้นระบายระบายอากาศร้อนได้ดี
4. แบบหน้าจั่วกลาย โรงเรือนแบบนี้มีคุณสมบัติดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน กันฝนได้มากขึ้น แต่ค่าก่อสร้างจะสูงกว่าแบบเพิงหมาแหงน
5. แบบเพิงหมาแหงนกลาย ลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะดีกว่าแบบเพิงหมาแหงนและแบบหน้าจั่ว ทั้งนี้เพราะมีการระบายอากาศร้อน กันฝน กันแดดได้ดีกว่า นอกจากนี้ค่าก่อสร้างถูกกว่าแบบหน้าจั่วกลาย

3. การจัดการฟาร์ม

การเลี้ยงไก่เล็กอายุ 1-6 สัปดาห์

การเลี้ยงไก่อายุ 1 วัน จนถึง 17 สัปดาห์ ควรจะเลี้ยงในโรงเลี้ยงไก่แยกจากโรงไก่ไข่ การเลี้ยงไก่แต่ละเล้าควรกำหนดการเข้าออกเป็นรุ่นๆ ลูกไก่นำมาเลี้ยงควรมีอายุเดียวกัน ไม่ควรเลี้ยงไก่หลายอายุปนกัน ลูกไก่อายุ 1-6 สัปดาห์ มีหลักการจัดการดังนี้

ก.โรงเรือน โรงเรือนที่จะนำลูกไก่เข้าเลี้ยง ควรจะต้องทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรค มีแกลบรองพื้นหนาประมาณ 2-3 นิ้ว เพื่อดูดซับความชื้นจากมูลไก่ จึงพรมน้ำกันลมโกรกรอบเล้า มีถาดอาหารและขวดน้ำตลอดจน

ติดตั้งอุปกรณ์อื่นๆเช่น กกลูกไก่ หลอดไฟให้แสงสว่าง ให้แล้วเสร็จก่อนนำลูกไก่เข้าเลี้ยง อย่างน้อย 36 ชั่วโมง ก่อนลูกไก่มาถึงฟาร์ม พื้นที่การเลี้ยง 7.5 ตัวต่อตารางเมตร และสามารถเลี้ยงไปได้ถึงอายุ 20 สัปดาห์ โดยไม่ต้องขยายพื้นที่การเลี้ยงลูกไก่

ข. การกกลูกไก่ ลูกไก่อายุ 1- 4 สัปดาห์ ต้องการความอบอุ่น จำเป็นจะต้องกกให้ลูกไก่แข็งแรงและเติบโต อย่างสมบูรณ์ จึงจะให้ผลผลิตดี ถ้าเลี้ยงลูกไก่แข็งแรง โตสม่ำเสมอแล้ว ผลผลิตให้ไข่จะสูงตรงตามสายพันธุ์

อุปกรณ์ที่จำเป็นในระยะกกลูกไก่ ที่จะต้องเตรียมการคือ

1. เครื่องกกลูกไก่แบบฟาสซีที่มีลวดร้อน หรือ แก๊ส หรือหลอดไฟที่ให้ความร้อน กกลูกไก่ 1 กก มีขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5เมตร สามารถกกลูกไก่ได้ 500 ตัว อุณหภูมิที่ลูกไก่ต้องการในวันแรกเกิด 35°C แล้วจะปรับลดลงทุกๆสัปดาห์ดังนี้
วันที่ 1 อุณหภูมิได้กกเท่ากับ 35°C และ ที่ชอบกกอุณหภูมิเท่ากับ 32°C
วันที่ 2-7 อุณหภูมิได้กกเท่ากับ 33°C และ ที่ชอบกกอุณหภูมิเท่ากับ 29°C
วันที่ 8-14 อุณหภูมิได้กกเท่ากับ 33°C และ ที่ชอบกกอุณหภูมิเท่ากับ 27°C
วันที่ 15-21 อุณหภูมิได้กกเท่ากับ 28°C และ ที่ชอบกกอุณหภูมิเท่ากับ 24°C
2. หลอดไฟแสงสว่าง ใช้หลอดนีออน 20 วัตต์ สูงจากพื้น 2 เมตร จะช่วยให้ลูกไก่กินอาหารได้ดี
3. ถาดอาหาร ใช้ถาดอาหารสำหรับไก่เล็กประมาณ 5-6 ถาด ต่อกก 1 กก แล้วค่อยๆเปลี่ยนมาใช้จานรอง ถังเมื่ออายุ 7-10 วันขึ้นไป ควรให้อาหารหลังปล่อยให้ลูกไก่ได้กินน้ำก่อนสัก 3-4 ชั่วโมงหลังจากปล่อย ลูกไก่ออกกก ปริมาณอาหารที่ให้ในแต่ละวัน ให้แบบเดิมที่ ควรให้ครั้งละน้อยๆ แต่ให้บ่อยครั้ง วันละ 4-5 ครั้ง อาหารที่ให้จะเป็นอาหารสำหรับลูกไก่อายุ 1-6 สัปดาห์ มีโปรตีน 20 % ที่ให้น้ำระยะแรกๆควร เป็นกระดิกน้ำ ขนาดบรรจุ 6 ลิตร จำนวน 5-6 ใบต่อกก หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนมาใช้ที่ให้น้ำแบบรางยาว เมื่อลูกไก่อายุ 8-10 วัน แต่ต้องค่อยๆทยอยเปลี่ยน เพื่อให้ลูกไก่อคุ้นเคยกับอุปกรณ์ใหม่ หรือจะให้น้ำ แบบเดิมไปจนอายุ 20 สัปดาห์ก็ได้ แต่ต้องเพิ่มขวน้ำให้พอกับจำนวนลูกไก่เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ขอแนะนำ ให้เติมน้ำตาล 50 กรัมและวิตามินซี 1 กรัม ต่อน้ำหนึ่งลิตร หรือจะใช้วิตามินรวมและอิเล็กโทรไลต์ ขนาด 1 กรัมผสมกับน้ำ 1 ลิตร ให้ลูกไก่ที่มาลงกกวันแรกกิน ทั้งนี้เพื่อให้ลูกไก่แข็งแรงและลดอัตราการ ตายอันเนื่องมาจากความเครียด ที่เกิดจากการขนส่ง ลูกไก่อจะสูญเสียน้ำหนักมาก ในระหว่างทางจาก โรงฟักถึงฟาร์ม ควรล้างอุปกรณ์ให้น้ำทุกวันๆละ 2 ครั้ง และควรล้างและตากแดดฆ่าเชื้อโรคสัปดาห์

ละครั้งๆละ 3-4 ชั่วโมง จะทำให้การเลี้ยงลูกไปง่ายและไม่เป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหารเช่นโรค บิดซึ่งมักจะเป็นกับลูกไประยะ 1-3 เดือน เป็นต้น

4. วงล้อมกก วงล้อมกกมีไว้เพื่อกันลูกไปหลุดออกนอกกก วงล้อมควรมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เมตร และสูง 40-45 เซนติเมตร และควรขยายวงล้อมทุกๆ 3-5 วัน เพื่อให้ลูกไปอบอุ่นสบายและไม่แน่นอ้นเนื่องจาก ลูกไปเติบโตขึ้น

ค. การตัดปากไป จุดประสงค์ของการตัดปากไปคือ

1. เพื่อป้องกันการจิกกัน
2. เพื่อลดการสูญเสียอาหารตกหล่น
3. เพื่อป้องกันการจิกกันกันและป้องกันการจิกไขเมื่อไปให้ไข

การตัดปากที่ถูกวิธี

1. จับลูกไปไว้ในอุ้งมือ ให้หัวแม่มืออยู่หลังหัวลูกไป
2. ใช้หัวแม่มือกดหัวลูกไปให้อยู่นิ่งๆ
3. เลือกขนาดรูตัดให้เหมาะสม เพื่อตัดปากลูกไปประมาณ 2 มม. จากปลายจมูก

การตัดปากไปไม่ดี นอกจากจะทำให้ลูกไปกินอาหารและน้ำไม่สะดวก ปริมาณผลผลิตไขจากไปตัว นั้นก็จะลดลงด้วย ดังนั้นการตัดปากไปควรทำอย่างประณีต ควรตัดเมื่ออายุ 5-8 วัน เลือกใช้เครื่อง ตัดปากไปให้ถูกต้องตามขนาดของปากลูกไป หรือเลือกกรูสอดปากไปให้เหมาะสมกับอายุและขนาด ของลูกไป การตัดปากไปให้ตัดออกหนึ่งในสามของความยาวปาก และตัดให้เสมอกันทั้งปากบน และปากล่าง ใบมีดตัดปากต้องร้อนจนแดง อุณหภูมิประมาณ 815°C จะช่วยห้ามเลือดได้ด้วย ความถูกต้องแม่นยำของการตัดปากไปเป็นเรื่องสำคัญมาก ไม่ควรตัดปากไปเกินชั่วโมงละ 500-600 ตัวต่อคน ถ้าตัดปากไม่ดีจะต้องแต่งปากใหม่อีกครั้ง เมื่ออายุ 10-12 สัปดาห์ ทำให้เสียเวลาและ แรงงาน

สัญญาณเตือนภัยจากลูกไป

1. คนเลี้ยงลูกไปจะต้องมีความสังเกตความผิดปกติ ที่เกิดจากการแสดงออกของลูกไป เช่น ลูกไปร้อง พร้อมๆกันเสียงดังๆ แสดงว่าหิวและไม่มีอาหารในรางหรืออาหารหมด หรือ กระหายน้ำเพราะน้ำ หมดถัง หรือกำลังตกใจ หรือลมโกรกแรง
2. ลูกไปนอนสุขกันแน่น แสดงว่าหนาวหรือลมโกรกแรง ทางทิศใดทิศทางหนึ่ง

3. ลูกไก่แสดงอาการหอบหรือกระวนกระวาย กระจายอยู่ห่างจากกก แสดงว่าลูกไก่อ่อน การดูแลอย่างใกล้ชิดเท่านั้นจึงจะรู้ปัญหาและแก้ไขได้ ซึ่งจะช่วยลดการสูญเสียและเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตไก่ไข่ได้

การระบายอากาศและการควบคุมอุณหภูมิ

การระบายอากาศ และควบคุมอุณหภูมิ ภายในโรงเรือนนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะว่าเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของไก่ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับผลผลิตและประสิทธิภาพการใช้อาหาร สุขภาพและอัตราการตายของไก่โดยตรง การระบายอากาศดีจะช่วยให้อุณหภูมิพื้นแห้ง ไม่อับชื้น ทำให้การการเลี้ยงไก่ง่ายไม่เจ็บป่วยและสุขภาพไก่ก็แข็งแรง การระบายอากาศมีวัตถุประสงค์หลักๆ 4 ประการคือ

1. เพื่อนำอากาศบริสุทธิ์เข้ามาในโรงเรือน
2. เพื่อถ่ายเทอากาศเสียออกไป
3. เพื่อควบคุมอุณหภูมิและความชื้น
4. เพื่อกำจัดฝุ่นละอองออกไปจากโรงเรือน

การเลี้ยงไก่รุ่น อายุ 7-17 สัปดาห์

การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ให้ได้ผลผลิตสูงตรงตามมาตรฐานพันธุ์ จะต้องทำให้ฝูงไก่รุ่นมีความสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ผู้เลี้ยงประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ความสม่ำเสมอจะดูได้จากการเจริญเติบโตและน้ำหนักตัวว่าตรงหรือว่าใกล้เคียงกับมาตรฐานพันธุ์ จะต่างกันได้ไม่เกิน 12 % ของมาตรฐาน ถ้านับว่าอยู่ในเกณฑ์การเลี้ยงไก่รุ่นให้ได้มาตรฐาน จะต้องปฏิบัติหลายๆอย่างไปพร้อมๆกันคือ โปรแกรมการให้อาหาร โปรแกรมการให้แสงสว่าง โปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรค การหมั่นตรวจสุขภาพสัตว์ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอเท่านั้น จึงจะทำให้ได้ไก่รุ่นมีโครงสร้างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการผลิตในภายหลัง การเลี้ยงไก่รุ่นมีหลักการดังนี้

1. พื้นที่การเลี้ยงไม่แน่นหนาเกินไป ที่เหมาะสมคือ 7.5 ตัว ต่อตารางเมตร
2. อุปกรณ์การให้น้ำ ให้มีอย่างพอเพียงและวางกระจายทั่วพื้นที่ เพื่อให้ไก่กินได้อย่างทั่วถึง ถ้าเป็นรางน้ำแบบยาวๆ ควรจัดให้ไก่ 1 ตัวต่อความยาวรางน้ำ 1 นิ้ว ความยาวของรางน้ำคำนวณทั้งสองข้างรวมกัน การวางรางน้ำหรือขวดน้ำให้วางสูงระดับหลังไก่ และล้างทำความสะอาดทุกวันๆละ 2 ครั้ง ถ้าเป็นขวดน้ำพลาสติกขนาดจุ 8 ลิตร เลี้ยงไก่รุ่นได้ 25 ตัว

3. อุปกรณ์การให้อาหาร ถ้าเป็นรางยาว ควรจัดไก่ให้เหมาะสมคือ รางยาว 3 นิ้วต่อไก่ 1 ตัว หรือเป็นถึงแขน 5 ใบต่อไก่ 100 ตัว
4. การให้อาหาร พอลูกไก่อายุครบ 6 สัปดาห์ให้เปลี่ยนสูตรอาหาร เป็นอาหารสำหรับไก่ระยะเจริญเติบโต 7-17 สัปดาห์ โปรตีน 15 % เป็นสูตรอาหารสัตว์ที่ผลิตจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป ให้กินอาหารแบบจำกัดเวลาจนอายุครบ 17 สัปดาห์ คือเริ่มให้อาหารเวลา ประมาณ 8.00 น. ไปจนถึง 15.00 น. ในช่วงเวลานี้ ปล่อยให้ไก่กินอาหารอย่างเต็มที่ แต่พอหลังจาก 15.00 น. ก็แขวนถึงอาหารขึ้นไม่ให้ไก่กิน ทำเช่นนี้ทุกวันจนไก่อายุครบ 17 สัปดาห์ ถ้าการจัดการเหมาะสมและถูกต้อง ลูกไก่แข็งแรงและสมบูรณ์เป็นปกติ น้ำหนักตัว และปริมาณอาหารที่ไก่กินได้ ต่อตัวต่อวัน จะใกล้เคียงกับข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการเจริญเติบโตและปริมาณอาหารที่กินต่อตัวต่อวันของไก่ไข่อายุ 7-23 สัปดาห์

อายุไก่ (สัปดาห์)	AC และ CA		ไทยบราว	
	น้ำหนัก (กรัม)	อาหาร/วัน (กรัม)	น้ำหนัก (กรัม)	อาหาร/วัน (กรัม)
7	443	42.07	620	39.03
8	525	47.14	686	42.56
9	597	50.55	753	45.30
10	741	51.76	820	46.55
11	833	56.82	887	49.25
12	928	55.63	955	51.39
13	1,000	62.97	1,025	55.13
14	1,091	65.54	1,095	56.28
15	1,163	70.21	1,195	59.18

16	1,247	70.16	1,247	59.70
17	1,352	71.36	1,300	61.39
18	1,437	74.24	1,369	63.34
19	1,523	77.12	1,471	64.50
20	1,694	80.00	1,573	70.00
21	1,797	86.25	1,618	79.64
22	1,859	88.11	1,627	81.87
23	1,998	90.19	1,642	87.98

5. การจัดการทั่วไปควรปฏิบัติเป็นประจำ

- การให้แสงสว่าง นับว่ามีความสำคัญต่อการให้ผลผลิตไข่โดยตรง ถ้าให้แสงสว่างต่อวันมากเกินไป ไก่จะเริ่มไข่เร็วแต่ไข่ไม่ทนและไข่ฟองเล็ก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องควบคุมการให้แสงสว่าง ให้เป็นไปตามคำแนะนำของผู้ผลิตพันธุ์ไก่ไข่ โดยหลักการแล้ว ลูกไก่อายุ 4 สัปดาห์แรก ต้องให้แสงสว่างตลอดวันตลอดคืน จากเครื่องกกหรือจากหลอดไฟสว่าง ส่วนไก่อายุ 5-17 สัปดาห์ ให้แสงสว่างกลางวันตามธรรมชาติ ส่วนกลางคืนจะไม่ให้แสงสว่างเลย ไม่มีแสงแม้จากหลอดไฟฟ้า ปล่อยให้มืดเพื่อให้ไก่ได้นอนและพักผ่อน ความต้องการแสงในช่วงการเลี้ยงไก่รุ่นคือ 10 ชั่วโมงต่อวัน
- การระบายอากาศภายในโรงเรือน ต้องให้มีลมถ่ายเทได้สะดวก ควรมีการทำความสะอาดขี้ขางอยู่เสมอ เพื่อให้ลมพัดผ่านได้สะดวก อาจมีการเปิดพัดลมระบายอากาศเมื่อจำเป็นช่วงอากาศร้อน ลมหยุดนิ่ง
- หมั่นตรวจดูพื้นคอกและวัสดุรองพื้น ไม่ให้ชื้นและมีกลิ่นแอมโมเนีย ควรมีการกลับแกลบหรือวัสดุรองพื้นบ่อยๆ เป็นไปได้วันละครึ่ง เพื่อให้พื้นแห้ง จะทำให้สุขภาพไก่แข็งแรง เลี้ยงง่าย วัสดุรองพื้นที่ใช้ๆกันทั่วไป คือ แกลบและขี้เลื่อยหรือขี้วัวโคคบ ปูพื้นหนา 2-3 นิ้ว ใช้หนึ่งครั้งต่อการเลี้ยงไก่หนึ่งรุ่น

- ต้องมีการสู่มัซซังน้ำหนักไก่ จำนวน 3-5 % ทุกๆสัปดาห์ เริ่มซั่มซังลูกไก่เมื่ออายุครบ 4 สัปดาห์ เพื่อตรวจเปรียบเทียบกับน้ำหนักมาตรฐาน ถ้าน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน ก็ให้อาหารเพิ่มขึ้น ถ้าน้ำหนักสูงเกินมาตรฐานไปมากกว่า 12 % ก็ชะลอการเพิ่มอาหาร ในสัปดาห์ต่อไป แต่ไม่ใช่ลดจำนวนอาหารลงจากที่ให้อยู่ในช่วงนั้นๆ
- มีโปรแกรมการให้วัคซีน การตรวจสุขภาพ ตรวจพยาธิภายนอกและภายในสม่ำเสมอเช่น พยาธิตัวกลมที่ออกมาจากจี้ไก่ เหา ไร เมื่อพบให้รีบกำจัด
- มีการบันทึกรายการต่างๆในแบบฟอร์มประจำฝูงไก่ เพื่อการติดตาม ตรวจสอบและวินิจฉัย หาสาเหตุที่ทำให้การเลี้ยงไก่รุ่นและไก่ไข่ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- การจัดการอื่นๆที่จำเป็นคือ การดูแลรักษาความสะอาด ทั้งภายในโรงเรือนและบริเวณรอบนอก การป้องกันไม่ให้เข้ามาในโรงเรือน การไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในเล้า
- ความสม่ำเสมอของฝูงไก่รุ่น วัดได้โดยดูที่น้ำหนักเฉลี่ยของไก่ที่ซั่มซังดังกล่าวข้างต้น คือ ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ หรือใกล้เคียงกับน้ำหนักมาตรฐาน และไก่จำนวน 80 %ขึ้นไปอยู่ในกลุ่มของค่าเฉลี่ย ก็นับว่าอยู่ในเกณฑ์ความสม่ำเสมอดีใช้ได้ ถ้าฝูงไก่อมีความสม่ำเสมอต่ำกว่า 80 % จะเป็นตัวบ่งถึงความผิดพลาดในการจัดการ จำเป็นต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน หาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร อาจมาจากไก่ป่วย ไก่แน่นเกินไป ให้อาหารและน้ำไม่พอเพียง และไม่ทั่วถึง วิธีคำนวณ 80 % ขึ้นไป คำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$\text{ความสม่ำเสมอ} = 100 - \frac{(\text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \times 100)}{\text{น้ำหนักเฉลี่ย}}$$

น้ำหนักเฉลี่ย

การเลี้ยงไก่ไข่ อายุ 18 – 72 สัปดาห์

ฝูงไก่ไข่ที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง จะเริ่มให้ไข่เมื่ออายุ 21 สัปดาห์ และให้ผลผลิต 5 % เมื่ออายุ 22 สัปดาห์ อัตราการไข่จะเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วตามอายุของแม่ไก่ และจะไข่สูงสุดเมื่ออายุ 26-28 สัปดาห์ แล้วจะค่อยๆลดลงจนถึงอายุ 72-74 สัปดาห์ การเลี้ยงไก่ไข่ระยะนี้มี 2 วิธี คือเลี้ยงบนพื้นดินและเลี้ยงบนกรงคับ

1. การเลี้ยงบนพื้นดิน เลี้ยงเป็นฝูงบนดินที่มีวัสดุรองพื้นเป็นแกลบหรือขี้เลื่อยแห้งๆ ปูหนา 2-3 นิ้ว เพื่อดูดซับความชื้นที่เกิดจากมูลไก่ การเลี้ยงแบบนี้ไม่ควรให้ไก่แน่นไป ควรจัดให้มีแม่ไก่ 5-7 ตัว ต่อตารางเมตร พื้นที่ความยาวของรางน้ำ 1 นิ้ว ต่อตัว หรือขวดน้ำจุ 8 ลิตร 6 ขวดต่อไก่ 100 ตัว รางอาหารยาว 4-5 นิ้วต่อตัว หรือถังกาอาหารไก่แบบแขวนจำนวน 5 ถังต่อไก่ 100 ตัว จัดรังไข่ไว้ในมุมสลับหรือมุมมืดของคอก โดยจัดให้ 1 ช่องต่อไก่ 7-8 ตัว

2. การเลี้ยงไก่อบนกรงตับ

การเลี้ยงไก่อบนกรงตับได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายกว่าการเลี้ยงแบบบนพื้นดิน เพราะประหยัดอาหารและแรงงานได้มาก ชนิดของกรงตับมีหลายแบบ แต่สิ่งที่ควรพิจารณาคือขนาดของกรงตับ มีความกว้าง ความยาว ความสูงและพื้นที่ของกรงตับ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อผลผลิตไข่ พื้นที่ที่เหมาะสมต่อไก่ตัวคือ 70 ตารางนิ้ว และพื้นที่กินอาหารความยาว 5 นิ้วต่อตัว การลดพื้นที่เลี้ยงน้อยกว่านี้ก็จะเกิดผลเสียตามมาคือ

- การกินอาหารลดลง
- อัตราการตายสูงขึ้น
- อัตราการไข่ลดลง
- ไข่ฟองเล็กและไข่แตกมากขึ้น

3. การเตรียมการรับไก่อุ่นมาเลี้ยง จะต้องเตรียมสิ่งต่างๆดังนี้

- ต้องทำการล้างกรงตับและอุปกรณ์ในการเลี้ยง ให้สะอาดและฆ่าเชื้อโรคด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ก่อนนำไก่อุ่นกรงตับอย่างน้อย 7 วัน
- ไม่ควรนำไก่อุ่นอายุกันมาเลี้ยงรวมในเล้าเดียวกัน
- ไก่อุ่นที่นำมาเลี้ยงควรเป็นไก่ที่ได้รับการดูแลและบันทึกรายงานอย่างดี มีน้ำหนักตัวที่ได้ตามมาตรฐาน และได้รับการทำวัคซีนอย่างครบถ้วน
- ควรนำไก่อุ่นเข้ามาเลี้ยงขึ้นกรงตับก่อนการให้ผลผลิตอย่างน้อย 10 วัน
- หลังจากไก่อุ่นขึ้นกรง ให้แสงสว่างตลอด 24 ชั่วโมง ในระยะ 2 วันแรก เพื่อให้ไก่ได้คุ้นเคยกับอุปกรณ์การให้น้ำและอาหาร ต้องดูแลเป็นพิเศษ ถ้าเห็นว่าไก่ไม่กินอาหาร โดยเฉพาะน้ำ ต้องฝึกให้ไก่กินให้ได้ เช่น จับหัวไก่อุ่นปากให้กินน้ำ เป็นต้น

ในทางปฏิบัติไก่อุ่นที่เลี้ยงอยู่บนพื้น เมื่ออายุครบ 16 สัปดาห์ ให้ย้ายขึ้นไปเลี้ยงบนกรงตับขังเดี่ยวหรือขังรวมหลายตัวในกรงเดียวกัน ก่อนขึ้นกรงตับไก่อุ่นทุกตัวจะถูกล้างน้ำฆ่าเหา ไรและถ่ายพยาธิ การย้ายไก่อุ่นกรงก่อน เพราะต้องการให้ไก่อุ่นคุ้นเคยกับการเลี้ยงอยู่บนกรง หลังจากนำไก่อุ่นขึ้นกรงแล้ว ให้แสงสว่าง 2 วันแรก ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง เพื่อให้ไก่อุ่นได้คุ้นเคยกับการกินอาหารและน้ำ ขณะเดียวกันก็เปลี่ยนอาหารสูตรใหม่ ให้เหมาะสมกับไก่ที่พร้อมจะไข่ คือ อาหารสำหรับ ไก่อุ่นอายุ 17 - 22 สัปดาห์ เป็นอาหารที่มีโปรตีน 15% แคลเซียม 2-2.5% ฟอสฟอรัส 0.45% ให้อาหารแบบเต็มที เพื่อปรับน้ำหนักตัวไก่ ให้สม่ำเสมอ สอดคล้องกับมาตรฐานและเตรียมตัวไข่ การให้แสงยังเป็นแสงธรรมชาติ ไปจนกว่าไก่จะเริ่มไข่ฟองแรก หรืออายุ 19 สัปดาห์ จึงเริ่มเพิ่มความยาวของแสงให้มากขึ้นวันละ 1 ชั่วโมง ปรับสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง จนครบการให้

แสงสว่างวันละ 16 ชั่วโมง ความเข้มของแสงเท่ากับ 5 ลักซ์ (0.5 ฟุตแคนเดิล) ที่ระดับหัวไก่ วิธีปฏิบัติคือเปิดไฟ เวลา 18.00-19.00 นาฬิกา ทุกวันในสัปดาห์แรก และเพิ่มแสงอีกเป็นเวลา 19.00-20.00 ,20-21.00 และ 5.00-6.00 นาฬิกา ในสัปดาห์ที่ 2 ,3 และ 4 ตามลำดับ พอไก่เริ่มไข่จนไข่ได้ 5 % ก็จะเปลี่ยนอาหารเป็นสูตรสำหรับไก่ไข่ ระยะแรก คือ โปรตีน 17-18 % แคลเซียม 3.5 % พลังงานใช้ประโยชน์ได้ 2,750-2,900 กิโลแคลอรี ต่ออาหารหนึ่งกิโลกรัม ให้อาหารสูตรนี้ไปจนไก่อายุได้ 40 สัปดาห์ หรือช่วงที่ไข่สูงสุด ให้อาหารแบบเต็มที โดยแบ่งให้ช่วงเช้าก่อนที่อากาศจะร้อน (5.00-11.00 น.) ให้อาหารประมาณ 30 % ของจำนวนที่ไก่กินได้ในแต่ละวัน อีก 70 % ให้เวลาอากาศเย็นหลัง 15.00 น.ไปจนถึงกลางคืน ถ้าสามารถให้อาหารได้อีกครึ่งเวลาที่ยังคืน จะช่วยให้เปลือกไข่หนาและสีเปลือกสดใส ทั้งนี้เพราะว่าไก่จะได้นำธาตุแคลเซียมที่ได้จากอาหารขณะนั้นไปสร้างเปลือกไข่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พอแม่ไก่ไข่อายุครบ 40 สัปดาห์ ก็จะเปลี่ยนสูตรอาหารใหม่ เป็นอาหารชนิดเม็ดสำหรับไก่ไข่ ระยะที่ 2 ซึ่งมีโปรตีน 16 -17 % แคลเซียม 3.7 % ขึ้นอยู่กับบริษัทผู้ผลิต แต่ส่วนใหญ่แล้ว อาหารจะมีคุณภาพใกล้เคียงกัน การให้อาหารในแต่ละวันก็ปฏิบัติเช่นเดิม

ไก่จะเริ่มไข่เมื่ออายุ 19-20 สัปดาห์ และอัตราการไข่จะสูงขึ้นทุก ๆ สัปดาห์ และสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 28-30 สัปดาห์ (ตารางที่ 2)

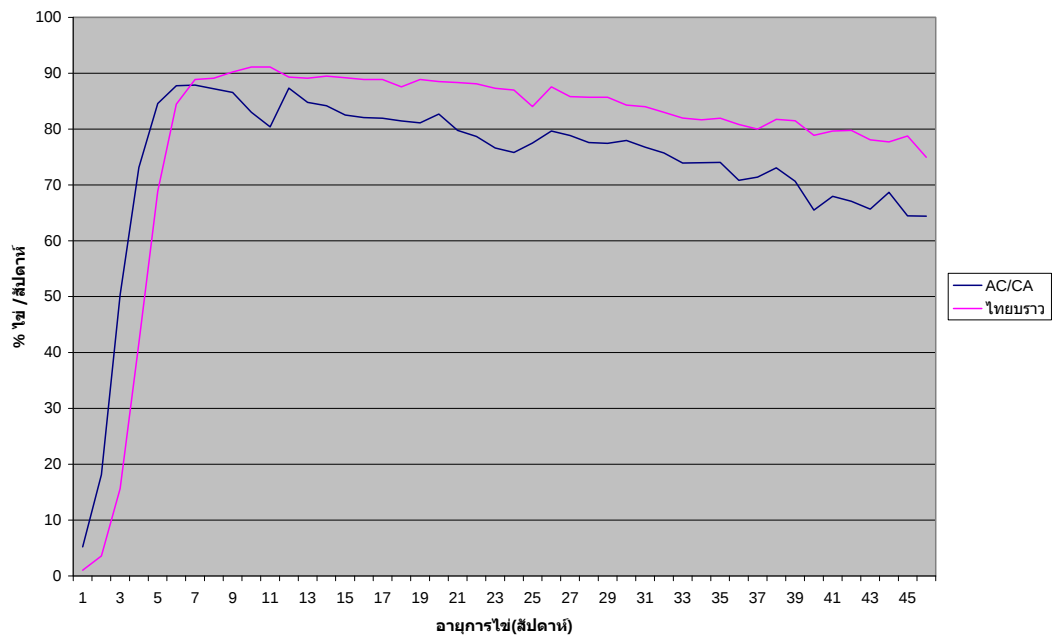
ตารางที่ 2 อัตราการไข่เฉลี่ยของฝูงไก่ไข่สายพันธุ์ AC และ ไทยบราว

อายุไก่ (สัปดาห์)	พันธุ์ไก่					
	AC			ไทรบราว		
	% ไข่	นน.ไข่ (กรัม)	อาหาร (กรัม/วัน)	% ไข่	นน.ไข่ (กรัม)	อาหาร (กรัม/วัน)
21	1.42	37.67	100.00	3.50	37.59	100.00
22	5.23	38.97	100.34	15.64	43.16	101.45
23	18.16	41.98	95.99	41.72	45.27	102.00
24	50.36	43.26	104.72	62.67	47.88	103.62
25	73.12	45.68	105.45	69.43	48.60	104.57
26	84.60	47.00	107.44	78.39	49.99	103.43
27	87.77	48.11	110.53	84.44	51.25	102.87
28	87.87	49.08	113.84	88.89	51.89	106.82
29	87.24	48.98	119.28	89.12	52.40	105.93

30	86.55	49.49	114.98	90.25	52.30	107.69
31	83.00	50.12	112.90	90.11	52.17	108.09
32	80.39	50.12	116.64	90.11	52.41	108.54
33	87.32	50.81	111.01	89.32	52.82	110.39
34	84.78	50.72	109.19	89.13	52.65	112.26
35	84.19	50.62	108.68	89.5	49.81	114.06
36	82.54	51.79	107.54	89.2	53.30	116.95
37	82.07	51.52	108.71	88.89	53.15	104.33
38	81.95	52.13	112.12	88.89	53.45	106.69
39	81.45	52.38	108.53	87.55	53.93	115.21
40	81.1	52.69	107.98	88.89	54.51	116.55
41	82.71	53.59	102.72	88.52	54.30	106.56
42	79.76	53.79	112.90	88.35	54.31	104.20
43	78.66	54.11	107.34	88.11	54.33	116.29
44	76.61	54.16	109.78	87.30	54.61	114.55
45	75.81	54.68	116.65	87.00	54.40	112.02
46	77.49	55.25	112.26	84.05	54.66	112.38
47	79.67	55.33	109.52	87.57	55.81	123.24
48	78.86	55.36	104.76	85.82	54.52	123.28
49	77.58	55.95	98.40	85.69	54.36	120.26
50	77.47	56.33	107.64	85.71	54.51	114.56
51	77.95	56.27	116.56	84.28	55.19	118.91
52	76.75	56.61	108.85	84.00	55.67	110.22
53	75.74	56.85	102.25	83.05	55.95	113.09
54	73.9	56.56	115.23	82.50	55.75	112.11
55	73.99	56.14	108.22	81.66	55.93	112.44
56	74.04	56.91	108.34	81.96	55.80	109.49
57	70.85	57.41	109.37	80.85	56.63	109.63
58	71.42	57.97	109.08	80.01	56.07	111.71
59	73.08	58.17	112.87	81.76	55.79	115.34

60	70.65	58.25	101.83	81.48	56.15	114.18
61	65.49	57.74	114.81	78.86	56.18	114.99
62	67.97	57.73	112.68	79.64	56.27	114.16
63	67.08	57.78	109.59	79.76	57.28	113.29
64	65.66	55.93	106.85	78.06	57.04	110.97
65	68.67	58.05	107.86	77.69	56.80	115.71
66	64.47	58.27	105.65	78.77	56.63	115.71
67	64.43	57.67	102.43	74.96	57.09	111.58
เฉลี่ย	75.61	53.80	108.92	81.55	53.41	111.35

อัตราการไหลของก๊าซสายพันธุ์ AC/CA และไทรบราว

โปรแกรมการให้แสงสว่าง

แสงสว่างจะมีอิทธิพลทำให้ไก่ไข่ช้าหรือเร็วกว่ามาตรฐาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยาวของวันและความเข้มของแสง สำหรับประเทศไทย ความยาวของวันแตกต่างกันประมาณ 2-3 ชั่วโมง และช่วงที่มีแสงสว่าง 11-13 ชั่วโมง การให้แสงสว่างช่วงการเลี้ยงไก่รุ่นมาก จะทำให้ไก่ไข่เร็วแต่ในระยะแรกๆจะฟองเล็ก ถ้าให้ไข่ช้ากว่ามาตรฐาน ไก่จะไข่ฟองใหญ่ขึ้น เพราะว่ามีน้ำหนักรูปร่างตัวสูงขึ้นกว่าพวกที่ไข่เร็ว ถ้าให้แสงนานและความเข้มของแสงมากไป จะมีผลต่อผลผลิตไข่ต่ำและอัตราการตายแม่ไก่สูง ดังนั้นการให้แสงสว่างจึงจำเป็นต้องควบคุมให้ตรงตามคำแนะนำของผู้ผลิตพันธุ์ไก่ หลักของการให้แสงในการเลี้ยงไก่ไข่คือ ความยาวของแสงจะไม่เพิ่มขึ้นในช่วงลูกไก่อายุ 6-16 สัปดาห์ และจะไม่ลดความยาวของแสงหลังจากไก่เริ่มไข่

การให้แสงไก่ไข่ที่เลี้ยงในโรงเรือนเปิด การจัดการแสงสว่างจะต้องคำนึงถึง แสงธรรมชาติด้วย ระยะเวลาของแสงธรรมชาติจะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล และจะแตกต่างกันไปในแต่ละภาค อย่างไรก็ตาม ให้อึดหลักว่าแม่ไก่ไข่ต้องการแสงสว่างนานติดต่อกันวันละ 14-16 ชั่วโมง ความเข้มของแสง 5 ลักซ์ หรือหลอดไฟ 1 วัตต์ ต่อตารางเมตร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โปรแกรมการให้แสงสว่าง

อายุไก่	ความยาวของแสง
1-4 สัปดาห์	24 ชั่วโมง
5-16 สัปดาห์	แสงตามธรรมชาติ
17-18 สัปดาห์	แสงตามธรรมชาติ
18-19 สัปดาห์	แสงตามธรรมชาติ
19-20 สัปดาห์	13 ชั่วโมง
20-21 สัปดาห์	14 ชั่วโมง
21-22 สัปดาห์	15 ชั่วโมง
22- ปลดระวาง	16 ชั่วโมง

ขั้นตอนในการเตรียมโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่

1. ย้ายไก่เก่าออกจากโรงเรือนให้หมด
2. นำอุปกรณ์ทั้งหมดออกล้าง ทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคโดยการตากแดดหรือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค แล้วนำไปเก็บไว้ที่ที่สะอาด
3. กำจัดวัสดุเหลือใช้ที่ใช้กับการเลี้ยงไก่รุ่นก่อน ออกให้หมดทันที เช่น เศษอาหาร ขี้ไก่ ถูใส่อาหาร
4. ทำความสะอาด ฟันทามาแมลงรอบนอกบริเวณเล้าไก่ 2-3 เมตร
5. ใช้น้ำฟันทนวัสดุรองพื้นคอกไก่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้ายขี้ไก่ออก ไม่ให้มีฝุ่นฟุ้งกระจาย
6. ล้างโรงเรือน กรงคอกและอุปกรณ์ต่างๆด้วยน้ำผสมผงซักฟอก จนสะอาดด้วยเครื่องล้างโรงเรือน ที่มีความดันอย่างน้อย 500 ปอนด์ ต่อตารางนิ้ว
7. กรณีที่เคยมีปัญหาเรื่องพยาธิ ให้ใช้โซดาไฟความเข้มข้น 2 % ลาดทั่วบริเวณเพื่อทำลายไข่พยาธิ หลังจากลาดโซดาไฟแล้ว ใช้น้ำล้างกรงคอกที่เหลือน้ำออกให้หมด การใช้โซดาไฟต้องระมัดระวังให้มาก เพราะเป็นอันตรายต่อร่างกาย
8. ซ่อมโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ชำรุด เช่น รางน้ำ รางอาหาร ตาข่าย ประตู หลังคา รั้ว ไขว้ ท่อน้ำอื่นๆ
9. ฟันทามาแมลงในโรงเรือนและกวาดแมลงที่ถูกฆ่าตายออกให้หมด
10. กำจัดขนไก่ที่อยู่ตามมุมคอกและใบแมงมุมออกให้หมด
11. ใช้น้ำยาฟอร์มาลิน 1 : 20 (ฟอร์มาลิน 1 ลิตร/น้ำ 20 ลิตร) ฟันททั่วบริเวณโรงเรือน
12. ฟันทน้ำยาฆ่าเชื้อโรคบนอุปกรณ์ กรงคอก ตลอดจนวัสดุรองพื้น
13. ซึ้นผ้าม่านและปิดเล้า ไม่ให้คนและสัตว์อื่นเข้าออก
14. ปิดโรงเรือนพักไว้อย่างน้อย 10 วัน ก่อนนำไก่รุ่นใหม่เข้าเลี้ยง
15. ก่อนนำไก่ใหม่เข้า 7 วัน ให้ฟันท ฟอร์มาลินอีกครั้ง

หมายเหตุ

1. ยาฆ่าแมลงอาจจะใช้ มาลาไซออน 57 % อัตราส่วน 1 ลิตร / น้ำ 200 ลิตร
2. ฟอร์มาลิน ใช้อัตราส่วน 1 ลิตร / น้ำ 20 ลิตร
3. น้ำยาที่ผสมแล้วในข้อ 1 และ 2 ใช้ในระดับ 1 ลิตร / พื้นที่ 2 ตารางเมตร

4. โรคที่สำคัญในไก่ไข่และการป้องกัน

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อกัน

ลักษณะทั่วไปของโรค

1. เป็นโรคระบบทางเดินหายใจ ไต รั้วไขว้ และท่อน้ำไข่
2. เป็นโรคที่เกิดแบบเฉียบพลัน การติดต่อของโรครวดเร็ว

3. ไก่แสดงอาการของระบบทางเดินหายใจเป็นหลัก โดยมีอาการหายใจแบบเสียงกรน ไอ จาม มี น้ำมูก ตาและ
4. ไช้ลด ซึ่งถ้าเป็นช่วงท้ายๆของการไช้ ไช้จะลดมากและไก่จะผลัดขน ซึ่งจะใช้เวลาในการที่ ไก่จะไช้ได้มากขึ้นอีก แต่ถ้าเป็นในไก่อี๋สาว ไช้จะลดไม่มาก จะไช้ดีขึ้นใน 2-3 สัปดาห์ แต่ มักจะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในช่วงอายุนั้นๆ
5. คุณภาพไช้เลวลง เช่น พบไช้ขาวเหลว ไม่เห็นความแตกต่างระหว่างไช้ขาวชั้นนอกและชั้นใน ไช้แดงแยกจากไช้ขาว
6. ลักษณะภายนอกของไช้ จะมีรูปร่างผิดปกติเปลือกไช้บางหรือหนาผิดปกติ มีแคลเซียมเกาะแบบ ไม่สม่ำเสมอ ทำให้เปลือกไช้ไม่เรียบ รูปร่างของไช้อาจไม่กลับคืนสู่สภาพปกติ ถึงแม้ไก่อจะหาย จากโรคแล้ว

การป้องกันและรักษาโรคแทรกซ้อน

1. เนื่องจากโรคหลอดลมอักเสบติดต่อเกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งไม่มีวิธีการรักษาโดยเฉพาะ ต้องป้องกัน โดยการให้วัคซีนตามโปรแกรม คือ ทุกๆ 8 สัปดาห์
2. ให้ไก่อยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสม มีน้ำและอาหารให้กินอย่างพอเพียง
3. โรคแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นให้รักษาตามอาการ

โรคนิวคาสเซิล

ลักษณะทั่วไปของโรค

1. เป็นโรคติดต่อที่แพร่กระจายเร็วมากและก่อให้เกิดผลเสียหายรุนแรง
2. เกิดจากเชื้อไวรัส
3. ถ้าเป็นแบบรุนแรงไก่อมีอาการท้องเสีย
4. ไก่มีอาการหายใจลำบาก อ้าปากหายใจ ไอ กินอาหารน้อยลง
5. ไช้ลดหรือหยุดไช้นาน 1 – 3 สัปดาห์ และเริ่มไช้ต่อแต่จะไม่ไช้เท่าเกณฑ์ปกติ
6. พบไช้นิ่มเหลวและไช้แดงแตกในช่องท้อง
7. คุณภาพของไช้เลวลง

การป้องกันและรักษาโรคแทรกซ้อน

1. เนื่องจากโรคนิวคาสเซิลเกิดจากเชื้อไวรัสซึ่งไม่มีการรักษาโดยเฉพาะ ต้องป้องกัน โดยการให้ วัคซีนตามโปรแกรมคือทุกๆ 8 สัปดาห์
2. ทำความสะอาดโรงเรือน อุปกรณ์ เครื่องใช้ และพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค
3. ห้ามนำอุปกรณ์เครื่องใช้ในฟาร์มสัตว์ปีกอื่นๆเข้ามาใช้ในฟาร์ม
4. โรคแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นก็รักษาตามอาการ

โรคหิวดีไก่อ

ลักษณะทั่วไปของโรค

1. เป็นโรคติดต่อร้ายแรง โดยมีสาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย
2. เป็นโรคที่เกิดกับไก่ทุกอายุ แต่มักจะรุนแรงในลูกไก่ มีอัตราการตายสูง
3. ไก่อป่วยจะมีอาการหงอย ซึม เบื่ออาหาร กระหายน้ำจัด ท้องร่วง อุจจาระมีสีเหลือง เหนียงมีสีคล้ำกว่าปกติ ถ้าไก่เป็นโรคนี้อย่างร้ายแรง ไก่อาจตายโดยไม่แสดงอาการป่วยให้เห็น

การป้องกันและรักษา

1. ป้องกันโดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหิวดีไก่อ, Fxici, di,
2. รักษาโดยใช้ยาปฏิชีวนะคลอเตตราไซคลิน หรือออกซิเตตราไซคลิน หรือใช้ยาประเภทซัลฟา เช่น ซัลฟาเมอราซีน หรือซัลฟาเมทราซีน

โรคฝีดาษไก่อ

ลักษณะทั่วไปของโรค

1. เป็นโรคที่มักเกิดกับลูกไก่และไก่รุ่น
2. เกิดจากเชื้อไวรัส ติดต่อโดยการสัมผัส มีุงเป็นพาหะนำโรค
3. ไก่อที่เป็นโรคนี้อาจแสดงอาการมีจุดสีเทาพองตามบริเวณใบหน้า หงอน เหนียง และผิวหนัง เมื่อจุดพองขยายตัวและแตกออกเป็นสะเก็ด ลูกไก่อจะหงอยซึม ไม่กินอาหารและตาย

การป้องกันและรักษา

1. ใช้วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษตามโปรแกรม

โรคติดเชื้อ อี. โคไล

สาเหตุโน้มนำที่ทำให้ไก่อเกิดความเครียดและเกิดโรค

1. สารพิษจากเชื้อรา
2. สภาพสิ่งแวดล้อม เช่น หนาวเกินไป อุณหภูมิแตกต่างกันมากระหว่างกลางคืนและกลางวัน ล้างโรงเรือนไม่สะอาด แอมโมเนียในเล้าสูง การระบายอากาศในโรงเรือนไม่ดี
3. ถ้าเป็นโรคติดเชื้อ อี. โคไล อาจผ่านจากลำไส้เข้าสู่ระบบของร่างกายได้ง่ายขึ้น จะทำให้เกิดโรคที่ลำไส้

อาการที่แสดงออก

1. การติดเชื้อของระบบทางเดินหายใจ ลูกหวัด ไอ อักเสบ ช่องท้องอักเสบ ไข่แดงแตกในช่องท้อง ท่อนำไข่อักเสบ นิ่วในไตอักเสบ ลำไส้อักเสบและการเกิดก้อนหนองในช่องท้อง
2. ในช่วงที่ไก่อมีการติดเชื้อ อี. โคไล มักพบว่าไก่อถ่ายออกมาเป็นน้ำ ซึ่งมักจะเนื่องจากการขับถ่ายผ่านไต

การป้องกันและรักษา

1. การจัดการฟาร์มขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพักโรงเรือน การสุขาภิบาลที่ดี ลดการนำเชื้อ อี. โคไล เข้าฟาร์ม เช่น การสัญจรผ่านฟาร์ม ระวางเรียงสัตว์อื่นที่จะเป็นพาหะนำโรคเข้าฟาร์ม รวมทั้งการกำหนดหนุภายในฟาร์ม
2. รมัคระวางเรียงแหล่งน้ำที่จะใช้เลี้ยงไก่ ซึ่งสามารถส่งตัวอย่างน้ำไปตรวจจำนวนเชื้อแบคทีเรียและอี. โคไลได้ ถ้าพบเชื้อจำนวนมาก ควรบำบัดน้ำด้วยสารคลอรีนก่อนใช้เลี้ยงไก่
3. การใช้ที่ให้น้ำแบบนิปปเปิล จะช่วยป้องกันการปนเปื้อนของน้ำจาก อี. โคไล ภายในโรงเรือนไก่ได้
4. การระบายอากาศที่ดี จะช่วยลด อี. โคไล ในฝุ่นละอองและในสิ่งแวดล้อมลงได้ ช่วยลดความชื้นในโรงเรือนและลดแอมโมเนียในสิ่งแวดล้อมด้วย
5. การเริ่มรักษาเร็ว ตั้งแต่อาการเริ่มแรกของโรคจะรักษาให้หายได้ง่าย แต่ถ้าเป็นเรื้อรังจะรักษาให้หายได้ยาก
6. ใช้ยาให้ครบโดส เพราะว่าการใช้ยาในระดับที่ต่ำเกินไป ทำให้การรักษาไม่ได้ผล และก่อให้เกิดปัญหาเชื้อโรคดื้อยาตามมา
7. ไก่ที่มีอาการมากควรแยกออกจากฝูงเพื่อรักษาต่างหาก

โรคติดเชื้อมัยโคพลาสมา

ลักษณะทั่วไปของโรค

1. เป็นโรคระบบทางเดินหายใจ ซึ่งมักเป็นแบบเรื้อรัง และมีสภาพภูมิคุ้มกันบกพร่อง
2. ไก่อาจไม่แสดงอาการป่วยใดๆ จนกว่าไก่จะอยู่ในภาวะอ่อนแอ มีความเครียดหรือได้รับเชื้อแบคทีเรีย เช่น อี. โคไล หรือเชื้อหวัดห่านน้ำวม
3. ไก่กินน้ำและอาหารลดลง ทำให้ไข่ฟองเล็กลง
4. ถ้ากรณีเชื้อหวัดห่านน้ำวมเข้าแทรกซ้อนไก่อจะมีอาการไอ จาม มีน้ำมูกและมีอาการบวมที่บริเวณไซนัส

การป้องกันและรักษา

1. ในฟาร์มไก่ที่เคยเกิดโรคนี้ในรุ่นที่ผ่านมาต้องเข้มงวดในการล้างทำความสะอาดโรงเรือน ฟันท้ายราดโซดาไฟและพักโรงเรือน
2. เลี้ยงไก่ที่อายุเดียวกันทั้งฟาร์ม โดยใช้ระบบเข้า-ออก พร้อมกัน (all in- all out)
3. ลดความร้อนและก๊าซแอมโมเนีย โดยการระบายอากาศในโรงเรือนที่ดี
4. เมื่อมีไก่อป่วยให้แยกไก่อป่วยเพื่อรักษาต่างหาก โดยต้องให้ยาครบตามจำนวนตามใบกำกับยา
5. ล้างรางน้ำวันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น) และใช้ผ้าชุบน้ำที่ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วเช็ดรางน้ำ จะช่วยลดปริมาณของเชื้อลง
6. ไก่ที่แยกออกมารักษาไม่ควรย้ายขึ้นกรงรวมกับฝูง จนกว่าจะแน่ใจว่าอาการป่วยหายดีแล้ว

5. โปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรค

การจัดโปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรคไก่ ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพการแพร่ระบาดของโรคในแต่ละท้องถิ่น สภาพของฟาร์ม พันธุ์ไก่ และสภาพแวดล้อมทั่วไป การเลือกใช้ชนิดของวัคซีนที่เหมาะสม การตรวจสอบระดับของภูมิคุ้มกันในระยะเสถียร โปรแกรมการให้วัคซีน ของไก่ไข่โครงการวิจัยนี้จะเลือกใช้เฉพาะวัคซีนที่ผลิตในประเทศ โดยกรมปศุสัตว์เป็นหลักใหญ่ วัคซีนนอกจะใช้เฉพาะวัคซีนป้องกันโรคมาเร็กซ์เท่านั้น โปรแกรมในรายละเอียด ทำตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 โปรแกรมวัคซีนในไก่ไข่ของกรมปศุสัตว์

อายุไก่	วันเดือนปี	ชนิดวัคซีน	วิธีทำ	รายละเอียดของวัคซีน
1 วัน		มาเร็กซ์	ฉีดใต้ผิวหนัง	ผู้ผลิตลูกไก่ฉีดมาแล้ว
5 วัน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
7 วัน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
21 วัน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
24 วัน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
35 วัน		ฝีดาษ	แทงผนังปีก	วัคซีนกรมปศุสัตว์
2 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	วัคซีนกรมปศุสัตว์
2 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
2 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
4 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
4 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
4 เดือน		ถ่ายพยาธิภายในภายนอก		
5 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	วัคซีนกรมปศุสัตว์
6 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
6 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
7 เดือน		ถ่ายพยาธิภายในภายนอก		
8 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	วัคซีนกรมปศุสัตว์
8 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
8 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
10 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์

10 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
10 เดือน		ถ่ายพยาธิภายในภายนอก		
11 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	วัคซีนกรมปศุสัตว์
12 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
12 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
13 เดือน		ถ่ายพยาธิภายในภายนอก		
14 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	
14 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
14 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
16 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
16 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
16 เดือน		ถ่ายพยาธิภายในภายนอก		
17 เดือน		อหิวาห์	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	วัคซีนกรมปศุสัตว์
18 เดือน		นิวคาสเซิล ลาโซต้า	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
18 เดือน		หลอดลมอักเสบ	หยอดจมูก ตัวละ 2 หยด	วัคซีนกรมปศุสัตว์
